

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in sprostila: Ljubljana, Franklinska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefranklinskih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 Din. za inosestavo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo lat. s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davok posebe. Pošt. šek. rač. 11.197. Telefon 3112

Važna izjava našega prosvetnega ministra o prosvetni politiki

Edinstvo prosvete. — Enotne učne knjige. — Reorganizacija šolskega nadzorstva. — Reorganizacija univerz. — Prometne ustanove. — Manjšinsko šolstvo. — Sokol.

Božična številka »Pravde« je objavila smernice prosvetne politike, ki jih je podal g. minister prosvete dr. Stankovič z ozirom na različne vesti, ki se pojavljajo v našem tisku.

Osnovno šolstvo.

Glede osnovnega šolstva bo treba najprej zasesti vsa prazna mesta, katerih je nad 900. Izpopolnitev se bo izvršila deloma z novimi proračunskimi krediti, deloma na ta način, da bi se z reorganizacijo šolskega nadzorstva oprostilo večje število učiteljev. Na ta način bo mogoče izpopolniti osnovno šolstvo tako, da bo sleherna vasa dobila potrebno šolo. Na ta način se bo dosegla večja agilnost, na drugi strani pa bo onemogočeno nepotrebno premeščanje učiteljev.

Prosvetni minister dalje želi stalnost učiteljstva, želi pa tudi, da bi se učiteljstvo prepričalo, da je v tej smeri zaščiten samo radi svojih osebnih kvalifikacij. Radi tega bo prosvetno ministrstvo skušalo doseči, da se učiteljstvo depolitizira do one meje, na kateri so ostali državljani.

Unifikacija učnega načrta in učnih knjig.

V zadevi vprašanja unifikacije učnega načrta, ki je bilo postavljeno prosvetnemu ministru, je dr. Stankovič izjavil, da so pogoji za unifikacijo učnega načrta predvsem sledeči: enotna skupna terminologija, ki je v glavnem že dovršena, dalje enotna osnova učnega načrta za posamezne vrste šol in na koncu tudi enotne učne knjige. Učni načrti so v glavnem že dokončani, tako da se bo lahko že pričelo z izdajanjem enotnih učnih knjig, in sicer v državni režiji. Na ta način bomo šli v novo smer enotne narodne prosvete, ki se bo razvija postopoma v etapah.

Srednje šole.

Glede srednjega šolstva izjavlja prosvetni minister, da je iz teh šol, kjer dominirajo gimnazije, za naše razmere mnogo prevelik dotok dijaštva na univerze. Izjavlja tudi, da je bila napaka, ker se je že prej mnogim klasičnim gimnazijam odvzel njihov klasičen značaj. Reorganizacija v tej smeri je neobhodno potrebna in ima lahko za cilj ne ukinitve posameznih šol, ampak usmeritev po kraljevih potrebah. S tem se bo samoobsebi omejil pretiran dotok na univerze.

Učiteljice ženskih ročnih del

Pravilnik za izpit.

Učiteljice ženskih ročnih del so bile pri nas že večkrat predmet živahnega razpravljanja. To bo trajalo pač tako dolgo, dokler bo še katera v službi sploh. Temu se ne čudimo, ker imamo to kategorijo učnih oseb samo v dravski banovini.

Kdor pozna delovanje številnih anket, ki so se bavile s sestavo zakona o narodnih šolah, ve, da ni uspelo nobeni spraviiti zvanje učiteljice ženskih ročnih del v besedilo zakona. In tako ne najdeš nobene določbe o njih v zakonu o narodnih šolah. Tudi zakon o uradnikih z dne 31. marca 1931. nima tega zvanja.

Ne bi se bavili s tem vprašanjem, ako ne bi imeli v organizaciji nekaj učiteljice žen. ročnih del — pripravnic, ki sta jih zatekla v službi zakon o narodnih šolah in zakon o uradnikih, ki jim jamčita, da ostanejo njih pridobljena prava neokrnjena. Gre tu predvsem za njih stalnost v državni službi.

Pred uveljavitvijo gori navedenih zakonov jim je oblast priznala stalnost na osnovi njih usposobljenostnega izpričevala, ki so si ga pridobile s predpisanim izpitom pred drž. izpričevalno komisijo na ženskem učiteljskem v Ljubljani in na osnovi triletnega zadovoljivega in uspešnega službovanja. Ta postopek pa je ukinil novi uradniški zakon, ki predpisuje za vsako stroko tudi specialen drž. strokovni izpit, kdor hoče postati stalen v državni službi.

Ker nima zakon o narodnih šolah nobene tozadevne predpisa, ni bilo mogoče dati interesentkam potrebnih točnih navodil. Organizacija je iskala avtentičnih informacij na raznih merodajnih mestih, a brez pozitivnega uspeha. Govorilo se je o tem tudi v glavnem prosvetnem svetu. Nekateri člani so bili mnenja, da spadajo ženska ročna dela v

Univerze.

Glede univerz pa je izjavil minister dr. Stankovič, da so zajele v svoj okvir tudi one discipline, ki po sami narodi zahtevajo svoj samostojen razvoj. Zato so univerze preobremenjene z dijaštvom, vsled česar na njih ne vlada pravi red. Radi tega je korektura v tej smeri potrebna. Minister dr. Stankovič je mnenja, da se fakultete ne razvijajo dovolj samostojno. Radi tega je potrebno, da se jim ta samostojnost čim bolj zavaruje. Avtoriteta univerzitetnih oblasti se mora povečati in dosledno s tem tudi njihova odgovornost.

Napačno je smatrati razne vrste pouka za nekeke samostojne oddelke in prosvetne jednice. Nasprotno: vse skupaj predstavljajo prosvetni sistem, v katerem se ne sme nobena panoga ne zapostavljati, ne favorizirati.

Prosvetne ustanove.

Umetniške šole vseh pravcev, muzej, gledališča itd. imajo nalogo, da oplemene duhovne vrline našega naroda, ki jih ima v tako obilni meri, ter da dvignejo narod tako, da se bo mogel kulturno docela mirno meriti s starejšimi narodi. Smatram za svojo dolžnost, da vsaj pri ustanovam še prav posebno skrb. Bli bi greh nad narodno prosveto, če bi se te ustanove prehudo zanemarjale.

Manjšinsko šolstvo.

Obstojajo tudi zakonski predpisi glede šolstva in pouka za narodne manjšine. Ti zakonski predpisi se morajo spoštovati in izvrševati z obeh strani brez vsake zahrbtnosti. Tu ne more biti danes nobene ovire več, ker so narodne manjšine spoznale, da je pravilnejše, če se obračajo v vseh takih vprašanjih neposredno na državo, odnosno na odgovorna in merodajna mesta, ne pa, kakor poprej, na neodgovorne posameznike ali celo na inozemstvo.

Sokolstvo.

Sokolska misel je nerazdružljiv del duše našega naroda. Sokolske vežbe predstavljajo idealno skrb za telesno vzgojo naše šolske mladine. Sokolska misel in religiozni čut predstavljata združena najboljša jamstvo za skladen razvoj duše in telesa našega narodnega naraščaja.

Ob koncu svoje izjave izraža minister dr. Stankovič nado v dobro bodočnost naše prosvete, ker naš kmetski narod ljubi šolo, zanjo mnogo žrtvuje in jo gradi celo z lastnimi rokami.

resor ministrstva za trgovino in industrijo in da bi bilo treba v okviru tega ministrstva polagati tem učiteljicam državni strokovni izpit. To ministrstvo je izdalo že 24. aprila 1925. pravilnik. Nanj se je naslanjala izpričevalna komisija na tehnični srednji šoli v Ljubljani. Pred njo so polagale izpit učiteljice na osrednjem zavodu za žensko domačo obrt v Ljubljani. Po drugih pokrajmah, kjer imajo ženske obrtonadaljevalne šole in na katerih poučujejo posebne za te šole izprašane učiteljice, so polagale strokovni izpit na višji ženski obrtni šoli v Beogradu ali Zagrebu.

V Ljubljani smo poizvedovali, da-li je mogoče polagati učiteljicam žen. ročnih del — pripravnicam strokovni izpit pred to komisijo. Prejeli smo negativen odgovor, češ da spadajo v prosvetni resor.

Da spravimo vendar enkrat vprašanje z mrtve točke, smo nasvetovali, naj vložijo neka interesentka prošnja za pojasnilo glede polaganja drž. strokovnega izpita. Prosvetna oblast je poslala njeno prošnjo ministrstvu prosvete v Beograd, ki jo je odstopilo ministrstvu za trgovino in industrijo. To je pozvalo kandidatko, naj se zgleda v november-skem terminu pred državnim izpričevalno komisijo na višji ženski obrtni šoli v Beogradu v svrhu polaganja strokovnega izpita.

S tem bi bili rešeni dve načelni vprašanji:

1. Učiteljice ženskih ročnih del — pripravnic morajo v smislu določil zakona o uradnikih polagati državni strokovni izpit, ako hočejo biti stalno nameščene.

2. Ta izpit se vrši v resoru ministrstva za trgovino in industrijo pred določeno izpričevalno komisijo.

Ker ni bilo posebnega pravilnika, ga je izdal minister trgovine in industrije v Beo-

Enodušno odobravanje „Spomenice“ s strani učiteljstva

JUU SRESKO DRUŠTVO KOZJE je na svojem rednem učiteljskem zborovanju dne 7. decembra 1932. v Kozjem soglasno izjavilo svojo solidarnost k »Spomenici«, sprejeti v Mariboru dne 6. novembra 1932. ob priliki predsedniškega zbora Jugosl. učitelj. združenja — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani.

JUU SRESKO DRUŠTVO V PTUJU je na svojem zborovanju dne 12. decembra 1932. soglasno sprejelo »Spomenico« predsedniškega zbora, ki se je vršil v Mariboru dne 6. novembra. Učiteljstvo je zahtevalo, da se ta sklep pošlje tudi dnevnemu časopisu.

JUU SRESKO DRUŠTVO V LJUTOMERU je na svojem zborovanju dne 10. decembra 1932. soglasno in z navdušenjem sprejelo »Spomenico« — z željo, da bi žela uspehe.

J. U. U. — SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO V KRANJU je na svojem zborovanju, ki se je vršilo 7. decembra 1932. v Kranju, z navdušenjem sprejelo in odobrilo »Spomenico« predsedniškega zbora J. U. U. v Mariboru z dne 6. novembra 1932.

JUU SRESKO DRUŠTVO LAŠKO je na zborovanju dne 15. decembra 1932.

gradu dne 15. novembra 1932. I. Br. 39.184/H na osnovi § 56, točka 3. zakona o ženskih obrtnih in ženskih strokovnih učiteljskih šolah, po katerem polagajo drž. strokovni izpit učiteljice na ženskih obrtonadaljevalnih in ženskih strokovnih učiteljskih šolah.

V naslednjem navajamo le glavne določbe tega pravilnika.

Člen 1.

Strokovno sposobnost za učiteljsko službo na ženskih obrtnih in ženskih strokovnih učiteljskih šolah dokažejo obrtne učiteljice z državnim strokovnim izpitom pred izpitno komisijo, ki jo postavi minister za trgovino in industrijo za ozemlje uprave mesta Beograda, pristojni bani pa za svojo banovino.

Člen 2.

K izpitu za stalno nameščenje v učiteljski službi na ženskih obrtnih in ženskih strokovnih učiteljskih šolah se more dopustiti samo ona obrtna učiteljica — pripravnica, ki je uspešno službovala na kateri obrtni šoli najmanj 2 leti in ima z zakonom predpisano kvalifikacijo za obrtno učiteljico.

Člen 3.

Prošnje za polaganje izpita se predložijo izpitni komisiji po redni službeni poti v septembru in januarju, a čas izpita odreja predsednik izpitne komisije. Upravitelj šole mora napisati na prošnji svojo oceno t. j. mišljenje o uspehu službovanja kandidatke in označiti, kdaj si je pridobila pravico za polaganje izpita.

Člen 4.

Kandidatke morajo v prošnji navesti, iz katere skupine žele polagati izpit z ozirom na svojo izobrazbo.

Člen 6.

Obči del izpita: Kandidatka mora dokazati:

1. Da dobro pozna naš književni jezik. (Čitanje in pisanje cirilice in latinice).
2. Da pozna metodiko poučevanja ročnih del v žen. obrtnih in žen. strok. učit. šolah.
3. Da pozna šolsko administracijo in zakonske predpise, nanašajoče se na te šole.

Člen 7.

Strokovni (praktični) del izpita se polaga iz naslednjih skupin:

1. Krojenje in šivanje perila.
2. Krojenje in šivanje ženske obleke.
3. Umetna dela.
 - a) Poznanje vseh tehnik vezenja, okrasa in umetnih del — 2 uri;
 - b) Izgotovitev važnih vbodov, tehnike na malih vzorcih z materialom — 2 uri.
 - c) Praktično predavanje v razredu o umetnem in narodnem vezenju, o praktični uporabi istih pri raznih predmetih, drugo umetno okrasno delo. — 2 uri.
 - d) Poznavanje robe in materiala: razne vrste platna, svile itd.

obravnavalo spomenico predsedniškega zbora, ki se je vršil 6. novembra 1932. v Mariboru in sklenilo, da izreka sekciji JUU za dravsko banovino neomajno zaupanje in priznanje za pogumno, nepristransko in energično zastopanje naših stanovskih koristi. Hkrati pozdravlja s posebnim poudarkom zadovoljstva žilavo odpornost in borbenost v pravcu naše stanovske brambenosti odnosno ščitenja naših pravic, ciljev in interesov.

UČITELJSTVO, ORGANIZIRANO

V JUU sresko društvo Slov. Bistrica, zbrano na društvenem zborovanju na Pragerskem dne 22. decembra 1932., najtopleje in z navdušenjem pozdravlja spomenico, sprejeto na zboru predsednikov sreskih društev v Mariboru dne 6. decembra 1932., in izjavlja popolno zadovoljstvo in solidarnost s spomenico. Poziva sekcijo, da vztraja še nadalje neustrašeno v boju za dobrobit šole in učiteljstva.

NA ZBOROVANJU JUU SRESKEGA DRUŠTVA ZA DRAVOGRAD v Vuzenici dne 7. decembra 1932. se je celokupno članstvo soglasno izreklo za spomenico predsedniškega zbora v Mariboru z dne 6. novembra 1932. ter izjavilo svojo popolno solidarnost z isto.

Člen 8.

Izpit se polaga prvokrat do konca tretjega leta drž. službe. Ponovi se lahko dvakrat, a najdalje do konca 5. leta službovanja. (§ 14. u. z.)

Člen 11.

Člane izpitne komisije postavlja minister trg. in industrije odnosno ban za 2 leti.

Dokler se na področju kake banovine ne ustanovi izpitna komisija, morejo polagati kandidatke izpit pri katerikoli komisiji drugod.

Navedli smo besedilo nekaterih členov uredbe le dploma, v kolikor se tičejo splošnosti. Avtentično besedilo uredbe bo priobčil uradni list.

Še nekoliko praktičnih migljajev.

Učiteljica žen. roč. del — pripravnica, ki želi polagati izpit v februarju, mora vložiti pravočasno pravilno opremljeno prošnjo po službeni poti. V Beogradu so trajali izpiti 4 dni. Prvi dan so izpraševali teorijo, kakor to predpisuje čl. 6. pravilnika. Kandidatka naj pozna narodni jezik v glavnih obrih. Vešča mora biti čitanja in pisanja latinice in cirilice. Iz šolske administracije naj pozna ustavo naše kraljevine, potem glavna določila zakona o nar. šolah in urad. zakon, uradne knjige in učno snov iz roč. dela za posamezne razrede. Blagoznanstvo, poznavanje razne robe itd.

Drugi in tretji dan je odmerjen za praktična dela. Vsaka kandidatka mora izvršiti praktičen predmet skupine, za katero se je prijavila n. pr.: krilo, plašč, srnjak, spodnje hlače itd., vezilja pa mora izdelati vzorce iz umetnega vezenja in pokazati čim več tehnik. Pri tem mora upoštevati predvsem narodne motive. Razume se samo ob sebi, da mora vsaka kandidatka prinesiti s seboj potrebno blago in orodje.

Četrti dan je določen za praktičen nastop v razredu. Kandidatka dobi temo, ki mora o njej predavati in praktično pokazati in istočasno narisati, kako se naredi. Pri pomnimo, da mora kandidatka znati vsak predmet, ki ga naredi, tudi narisati.

Pri izpitu vlečejo kandidatke listke z vprašanji, ki naj nanje odgovore. Pri komisiji se vodi zapisnik.

O uspehu izpita izdaje izpitna komisija izpričevalo, ki ga podpisujejo vsi člani komisije. V izpričevalo se vnese ocena z dodatkom, da se kandidatka proglašja za sposobno za stalno nameščenje v drž. službi. Ocene so: Izpit položila odlično, jednoglasno, z večino glasov, ni položila.

Taksa znaša 50 Din.

Glede polaganja izpita pred izpričevalno komisijo v Ljubljani smo govorili na pristojnem mestu in izvedeli, da bodo kandidatke lahko polagale strokovni izpit na tehnični srednji šoli v Ljubljani, ker je vprašanje glede pristojnosti v konkretnem primeru načelno rešeno.

Upamo, da smo z navedenim ustregli našim interesentkam.